

Bestemmingsplannen nog niet bij de tijd

Gemeenten werken hun bestemmingsplannen niet tijdig bij en handhaven deze plannen niet goed genoeg. Dat was de conclusie van de VROM-Inspectie op basis van gemeentonderzoeken tussen 2003 en 2007. Inmiddels is er de Wet ruimtelijke ordening (Wro) bepaald dat alle bestemmingsplannen voor 1 juli 2013 actueel moeten zijn. De VROM-Inspectie gaat de komende jaren monitoren of gemeenten hiermee aan de slag gaan. HandHaving vroeg vier gemeenten of hun bestemmingsplannen al bij de tijd zijn.

In het verleden nam het ministerie van VROM al enkele maatregelen om gemeenten aan te sporen hiermee aan de slag te gaan. Zo is sinds 2008 de Wro van kracht en introduceerde het ministerie ook de Algemene Maatregel van Bestuur Ruimte. Toch leidde dit niet tot de gewenste verbeteringen. Nog steeds blijken veel gemeenten niet over actuele bestemmingsplannen te beschikken. De VROM-Inspectie onderzocht daarom de oorzaken hiervan en het mogelijke gevolg voor een

aantal nationaal ruimtelijke belangen. Een belangrijk knelpunt zijn de kosten voor de verplichte onderzoeken bij bestemmingsplanprocedures. En daar komt dan nog geld voor eventueel in te huren kennis, kunde en capaciteit bij. Bovendien blijken veel gemeenten de actualisatieslag vooruit te schuiven doordat het hen, in vergelijking met andere thema's, te weinig oplevert. Ook de handhaving van bestemmingsplannen blijkt niet in orde te zijn. Tussen 2003 en 2007 deed de VROM-

Inspectie ook onderzoek hiernaar en toen bleek dat bij slechts eenderde van de onderzochte gemeenten de toezicht- en handhavinginzet voldoende was. Bij twintig procent bleek de inzet zelfs ronduit tekort te schieten. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat gemeenten niet altijd beseffen wat de gevolgen zijn van strijdigheden met bestemmingsplannen. Ze zijn passief als er geen draagvlak is voor nationaal ruimtelijk belangen, zo stelt de VROM-Inspectie. Bovendien zijn de

In Arnhem is met name in de woonwijken uit de jaren '70 van alles gebeurd, zonder vergunning.

Foto: Hollandse Hoogte

kosten en handhavinginspanningen bij dergelijke zaken groot. Maar de problemen zijn niet bij alle gemeenten even nijpend; vier voorbeelden.

Ingewikkelde procedures

In Grootegast actualiseert de gemeente sinds 2003 de bestemmingsplannen. Daar hoort ook een plan voor het buitengebied bij. „Door de agrarische schaalvergroting liep het aantal bedrijven daar terug”, vertelt Ankie Fennema, beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening bij de Groningse gemeente. „Als er bedrijfspanden en woningen leegstaan, wil je dat daar iets mee gebeurt. Maar om een nieuwe vergunning af te kunnen geven, moesten we door de verouderde bestemmingsplannen eerst allerlei ingewikkelde procedures doorlopen.” Een probleem waar de afdeling Ruimtelijke Ordening op meerdere vlakken mee kampte. Voor de verschillende dorpen in het gebied golden vaak tal van bestemmingsplannen. Soms zelfs op straatniveau. „Die wilden we zo veel mogelijk terugbrengen naar één plan voor het hele dorp”, blikt Fennema terug. „Het lukte ons zelfs om er een te maken voor vier verschillende kleine dorpen.”

Grootegast pakte ook de andere bestemmingsplannen succesvol aan. Fennema: „We merken dat we nu steeds minder uitzonderingen tegenkomen en zijn daardoor sneller klaar met een aanvraag. En dat is voor burgers en bedrijven natuurlijk erg prettig. Maar de actualisatieslag was voor ons ook een heel effectieve manier om de werkdruk te verminderen.” Bij het project Bestemmingsplan Buitengebied werkte Grootegast samen met de gemeenten Zuidhorn, Leek en Marum. „Belangrijk, want we wilden zo veel mogelijk dezelfde regels

hanteren”, zegt Fennema. „Het zorgt natuurlijk voor verwarring als bij ons iets wel mag, maar het twee meter voorbij de gemeentegrens ineens niet kan.” De gemeente moet de komende maanden nog de laatste eindjes aan elkaar knopen en dan is de actualisering van de bestemmingsplannen een feit. Daarna kijkt ze vooruit. „Het is nu duidelijk wat wel en niet kan. En daar heeft ook de handhaving profijt van”, aldus Fennema.

Veertig actuele plannen

Op basis van grondoppervlakte is Apeldoorn een van de grootste gemeenten van Nederland. In de loop der jaren groeide het aantal bestemmingsplannen naar ongeveer zevenhonderd. Te veel, volgens Jim van der Zwan, hoofd Ruimtelijk Juridische Zaken. „Met het oog op de Wro willen we dat terugbrengen naar veertig actuele en digitale bestemmingsplannen. Daar werken we aan sinds 2006. Want als de gemeenteraad de plannen niet voor 1 juli 2013 vaststelt, mogen we geen bouwleges meer heffen. Terwijl we wel aanvragen moeten blijven beoordelen.”

Het grootste voordeel is voor de burger en het bedrijfsleven. Van der Zwan: „Aan de balie werken we niet meer met een grote hoeveelheid oude plannen. Omdat alles digitaal is, kunnen we straks makkelijker zien wat de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden zijn. De bestemmingsplannen zijn via internet 24 uur per dag voor inwoners en bedrijven beschikbaar. Dat maakt het voor hen een stuk makkelijker. Maar dat geldt ook voor onze handhavers. Zij kunnen straks op locatie sneller controleren wat er in het plan staat.” Door de koppeling met andere bestanden, zoals luchtfoto's en vergunningen, kunnen handha-

vers beter bepalen of iets aan de eisen voldoet. Voor de feitelijke handhaving verandert er door de actualiseringslag verder niets, stelt Van der Zwan. „Wij controleren of iets in strijd is met het bestemmingsplan. En dan maakt het niet uit of je dat doet aan de hand van een oud of actueel plan. Op dat vlak verandert de aanpak dus niet.”

Zeven bestemmingsplannen

Niet elke gemeente ligt op koers voor de deadline op 1 juli 2013. Midden jaren negentig deed de gemeente Rijssen-Holten al een poging om de bestemmingsplannen te actualiseren. Maar door andere prioriteiten kwam dit proces stil te liggen. „Rond de millenniumwissel ging het natuurlijk erg goed met de economie en daardoor bouwden burgers en bedrijven veel”, zegt Jan Danker, medewerker Ruimtelijke Ordening. De invoering van de Wro blies de actualisatie nieuw leven in, stelt Danker. „In 2013 zijn we wettelijk verplicht om de bestemmingsplannen op orde te hebben en daarom maakten we in 2007 een plan van aanpak. We hebben ongeveer tweehonderd plannen en die willen we terugbrengen naar zeven. Het centrum van zowel Rijssen als Holten krijgen bijvoorbeeld allebei één plan.”

Als verklaring voor het uitstellen van de actualisatieslag, voert Danker het stellen van andere prioriteiten aan. „Wij vonden het in die tijd belangrijker om vergunningaanvragen en projecten te beoordelen, want in veel gevallen was een ontheffing nodig. De oude plannen zorgden wel voor problemen, maar dat leidde nauwelijks tot echte moeilijkheden.” De gemeente rondde eerder dit jaar het eerste bestemmingsplan af voor het bedrijventerrein in Rijssen. De actualisatie van de overige plannen bevindt zich nog in de voorfase. >>

Wie van bovenaf een woonwijk bekijkt, ziet wat er zoal bijgebouwd wordt.

Foto: VROM-Inspectie

De handhaving op de naleving van de bestemmingsplannen gaat intussen wel onverminderd door. Danker: „Zodra we een vergunning verlenen voor een bouwzaak, controleren we of dit goed wordt uitgevoerd of niet. En dan nemen we de bepalingen van de (verouderde) bestemmingsplannen ook mee.”

Vooral incidentgericht

In Arnhem zijn bijna alle bestemmingsplannen al actueel. Maar de gemeente moet wel nog een flinke slag maken wat betreft de handhaving hiervan. „Vroeger controleerden we vooral de verleende bouwvergunningen”, vertelt Caroline Baarschers, hoofd van de afdeling Handhaving. „We hadden te weinig aandacht voor bijvoorbeeld de gebruiksbepalingen van de plannen en illegale bouw. Dat zijn toch heel andere aspecten.” Arnhem werkte op dat vlak vooral incidentgericht. Baarschers: „Soms kwam er bij ons een melding binnen over een illegale aanbouw. Eenmaal ter plaatse bleek dan dat het niet om één voorval ging, maar een heel huizenblok. Dat is toch lastiger om aan te pakken, want de bouwsels staan er soms al langere tijd. Handhaven heeft dan een grote impact.”

De gemeente wil graag meer lijn aanbrengen in de handhaving van bestemmingsplannen en ontwikkelt daarvoor momenteel een handhavingnota. „We hebben al in kaart gebracht welke onderwerpen we moeten controleren en welke gebieden veel gelijkenissen met elkaar vertonen. Wijken die dateren uit de jaren zeventig kampen bijvoorbeeld met dezelfde problemen

op dit vlak. Woningeigenaren die schuurtjes bijbouwen op het voorerf. In andere wijken komen we weer illegale reclameobjecten tegen of woonhuizen die ondernemers als bedrijfsruimten gebruiken.” De laatste stap is het aanbrengen van prioriteiten en de formulering van een toezichtstrategie. Baarschers: „We willen op papier zetten wat we op basis van meldingen en wat we op eigen initiatief en structureel controleren. Daarmee willen we nog voor het einde van het jaar klaar zijn. Daarna beginnen we direct met de handhaving hiervan.”

Nadere inlichtingen:

- Jan Danker
gemeente Rijssen-Holten
medewerker Ruimtelijke ordening
0548 854 424
j.danker@rijssen-holten.nl
- Ankie Fennema
gemeente Grootegast
beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening
059 469 57 95
Ankie.Fennema@grootegast.nl
- Caroline Baarschers
gemeente Arnhem
hoofd Handhaving
026 377 44 40
caroline.baarschers@arnhem.nl
- Jim van der Zwan
gemeente Apeldoorn
hoofd Ruimtelijk Juridische Zaken
055 580 16 18
j.vanderzwan@apeldoorn.nl

Tekst: Jeroen Reijke